

Katedra, klub i „Studia”, czyli rzecz o Katedrze Języków Azji Środkowej i Syberii

W roku 1997, przy Instytucie Filologii Orientalnej, został powołany do życia Zespół Studiów Syberyjskich. Głównym celem Zespołu było prowadzenie badań nad historią języków i narodów Syberii oraz rekonstrukcja najdawniejszych stosunków etnicznych i językowych regionu. Założycielem Zespołu był prof. Marek Stachowski, a od początku, poza pracownikami Instytutu Filologii Orientalnej, chęć współpracy zgłosili prof. Uwe Bläsing z Holandii oraz niestety nieżyjący już prof. Eugeniusz Helimski z Rosji/Niemiec.

Po latach działalności Zespół Studiów Syberyjskich, który w roku 2001 został przemianowany na Zespół Językoznawstwa Syberyjskiego, a następnie w 2004 roku przekształcony w Katedrę Języków Azji Środkowej i Syberii, okazał się forum dyskusyjnym dla badaczy Syberii reprezentujących różne kierunki i specjalizacje naukowe, a jednocześnie stał się środkiem do uczynienia z Krakowa i Uniwersytetu Jagiellońskiego swego rodzaju centrum ułatwiającego kontakty i obieg informacji naukowych między badaczami Syberii z różnych krajów. Poza wykładami własnymi przeprowadzonymi dla studentów i pracowników Uniwersytetu Jagiellońskiego Zespół, a potem Katedra zorganizowała wiele wykładów gości, w tym licznych gości z zagranicy. Dla przykładu można by tu wymienić kilka nazwisk: Eugeniusza Helimskiego, który w semestrze zimowym 1997/1998 wygłosił cykl wykładów na temat słowiańskiego wpływu na języki ugrofińskie i niektórych aspektów rosyjskiej językowej kolonizacji Syberii, Koichi Inoue z Hokkaido University w Sapporo, Roya Andrew Millera z Honolulu, Mehmeta Ölmeza ze Stambułu, Jánosza Pusztaya z Szombathely na Węgrzech, Tapani Salminena z Helsinek czy Łukasza Smyrskiego z Instytutu Etnologii i Antropologii Uniwersytetu Warszawskiego, którego cykl wykładów przyciągnął ponad 50 słuchaczy, w tym wiele osób spoza Instytutu Filologii Orientalnej, a nawet licealistów.

Działalność Zespołu Studiów Syberyjskich przed laty, a dziś Katedry Języków Azji Środkowej i Syberii, jest prowadzona na trzech płaszczyznach: organizacyjno-badawczej, biblioteczno-edytorskiej oraz dydaktyczno-popularyzatorskiej.

Poza forum dyskusyjnym dla znanych i doświadczonych badaczy z Polski i zagranicy udało się prof. Markowi Stachowskiemu stworzyć przy Katedrze nieformalną grupę badawczo-dyskusyjną, skupiającą młodych krakowskich naukow-

ców oraz zdolnych studentów starszych lat studiów filologicznych. Roboczo grupę tę nazwano „Klubem pod Sufiksem” i nazwa ta obowiązuje do dziś. Pierwsze spotkanie Klubu odbyło się w październiku 2003 roku, a comiesięczne spotkania odbywają się nieprzerwanie. Głównym celem Klubu jest inspirowanie młodych badaczy do podejmowania kolejnych tematów, dlatego też niemal na każdym spotkaniu jest wygłaszany referat naukowy, po którym następuje dyskusja. Niektóre z referatów zostały wygłoszone w siedzibie Polskiej Akademii Nauk.

Katedra Języków Azji Środkowej i Syberii w dziedzinie dydaktyki ma charakter usługowy. Nie prowadzi ona osobnych studiów, a jej pracownicy prowadzą zajęcia dydaktyczne dla studentów innych jednostek, uzupełniając je w miarę możliwości o wykłady monograficzne dotyczące języków Azji Środkowej i Syberii.

Od początku swego istnienia Zespół Studiów Syberyjskich, a obecnie Katedra Języków Azji Środkowej i Syberii, gromadzi informacje dotyczące Syberii w formie publikacji drukowanych oraz materiałów audiowizualnych. Dzięki współpracy z różnymi ośrodkami zagranicznymi udało się zgromadzić stosunkowo dużą liczbę różnorodnych publikacji drukowanych, z których tylko część zdołała pomieścić się w małym gabinecie będącym siedzibą Katedry.

Rezultaty własnych badań pracownicy Katedry publikują w polskich i zagranicznych czasopismach, w tym we własnym roczniku „*Studia Etymologica Cracoviensia*”, którego redaktorem naczelnym jest prof. Marek Stachowski¹. „*Studia*” wychodzą nieprzerwanie od 1996 roku; w bieżącym roku opublikowano 15. tom. Poświęcone są badaniom etymologicznym i są obecnie jedynym w świecie pismem o takiej specjalizacji. Międzynarodowy charakter „*Studiów*” wyraża się w publikowaniu prac w językach konferencyjnych, w prezentacji studiów o dowolnych językach świata, oczywiście pod warunkiem że dana praca jest rozprawą etymologiczną, oraz we współpracy z autorami z różnych krajów, m. in. z Niemiec (dotychczas 32 artykuły), Węgier (14), Holandii (10), USA (10), Austrii (9), Finlandii (9), Rosji (6), Litwy (6), Francji (4), Turcji, Australii, Hiszpanii, Japonii, Kanady, Litwy, Szwecji. Ilościowo dominują prace o językach indoeuropejskich i turkijskich, ale spotyka się też rozprawy na temat innych języków, np. koreańskiego, fińskiego, węgierskiego, japońskiego, języków semickich.

Pojedynczy tom liczy około 200 stron. Na treść tomu składają się głównie artykuły, choć w niektórych tomach znajdują się też recenzje. Redakcja nie stawia ograniczeń co do objętości prac, stąd też mamy tu artykuły kilkunastoniowe obok rozpraw obejmujących kilkadziesiąt stron. Są to głównie etymologiczne studia szczegółowe, choć zdarzają się też prace ogólniejsze, dotyczące metodologii badań czy leksykografii etymologicznej.

Tomy 10 (2005) i 11 (2006) zostały pomyślane jako dwutomowa edycja poświęcona 170. rocznicy ukazania się przełomowego w swoim czasie dzieła Augusta Friedricha Potta *Etymologische Untersuchungen auf dem Gebiete der*

¹ Zob. http://pl.wikipedia.org/wiki/Studia_Etymologica_Cracoviensia [26.10.2010].

indo-germanischen Sprachen (1833–1836). Tom 13 (2008) jest w większości poświęcony etymologii nazw własnych, tom 14 (2009) zaś – pamięci zmarłego w 2007 roku prof. Eugeniusza Helimskiego, współpracownika redakcji. Ponadto w tomach 2 (1997), 3 (1998) i 5 (2000) została zamieszczona ułożona przez prof. Marka Stachowskiego bibliografia prac etymologicznych dotyczących języków turkijskich oraz szczegółowy indeks wyrazów turkijskich zetymologizowanych w latach 1994–1999.